

Skilsmisser er ikke længere tabu i kirkelige kredse

Hvor skilsmisse tidligere mødte meget lidt anerkendelse i kirkelige miljøer, styrker selv konservative organisationer i dag støtten til de ramte. Indre Missions formand erkender at have fokuseret for ensidigt på kernefamilien

AF HELLE BASTRUP
bastrup@k.dk

Tidligere tiders fordømmelse af skilsmisse i kirkelige kredse er svundet kraftigt ind i de senere år.

Det oplyser flere kirkelige organisationer, der fortæller, at accepten af skilsmisser er steget i takt med antallet. En udvikling, der har fået flere af organisationerne til at målrette aktiviteter mod netop skilte.

Blandt andet den karismatiske bevægelse Oase havde på sin sommerlejr og seminar, der henvendte sig særligt til mennesker, der skulle skilles eller var skilt.

"Skilsmisser sker oftere og oftere inden for vores kredse, og der er det vigtigt, at vi gør, hvad vi kan for at støtte og bakke de involverede op, uanset om man er mand, kvinde eller barn. Det er vigtigt at vise Guds omsorg også i den situation," siger generalsekretær i Dansk Oase Karsten Bach.

Også hos den kirkelige forening KFUM og KFUK genkender man, at flere og flere kirkeligt engagerede bliver skilt.

"Fra centralt hold har vi ikke et decideret arbejde målrettet folk, der er skilt, men vores medlemmer har selv startet et netværk for enlige

forældre. De oplevede, at der var et behov, eftersom det traditionelle fokus i KFUM og KFUK typisk er en familieklub, der består af kernefamilier. Men de, der er alene, har måske kun børnene hver anden uge, og så føles det ikke så oplagt at være med i sådan et arbejde," fortæller generalsekretær i KFUM og KFUK Kirsten Lund Larsen.

På samme måde melder også missionsbevægelsen Indre Mission om et stigende antal skilsmisser – og netop arbejdet for forebyggelse af skilsmisse samt hjælp i tiden derefter er i stor vækst, fortæller generalsekretær Thomas Bjerg Mikkelsen.

"Det er et område, vi har arbejdet på i mange år, og skilsmisser er ikke længere tabu. Samtidig må vi erkende, at vi kan komme til at fokusere for ensidigt på kernefamilien. Familiemønstrer har ændret sig drastisk over de seneste fem årtier. Ifølge Danmarks statistik er der 37 forskellige familiekonstellationer, og det er vigtigt, at vi i kirken evner at forholde os til virkeligheden. Vi har brug for at gennemtænke, hvordan vi på en relevant måde favner dem, som ikke lever i en traditionel kernefamilie. Vi har en teologi på den ene side, men må samtidig forholde os til det liv, vi ser i realiteten,"

siger Thomas Bjerg Mikkelsen.

Både Karsten Bach og Thomas Bjerg Mikkelsen understreger dog, at deres foreningers teologiske syn på ægteskabet stadig er, at det i udgangspunktet er for hele livet. Samme melding lyder fra den katolske kirke, der dog også melder om et stigende antal skilsmisser blandt kirkegængerne.

For at imødegå problemerne har den katolske kirke programsat et nyt tiltag.

"Vi har valgt at imødegå problemet helt fra begyndelsen. Næste år introducerer vi et ægteskabskursus på et

halvt år, som vordende ægtefolk skal gennemgå forud for en vielse," fortæller informationschef i den katolske kirke Niels Messerschmidt.

Og det kan faktisk være en rigtig god idé at få kirken på bane bade som forebygger af og støtte i forbindelse med en skilsmisse, siger præst og undervisningskonsulent ved Center for Familieudvikling Søren Marcussen.

"Kirken har traditionelt set forholdt sig meget negativt til en skilsmisse og har i for stor udstrækning talt om idealverdenen. Derfor har kirken ganske enkelt ikke haft noget at tilbyde til folk i en skilsmisse, og jeg tror, mange

mennesker har mistet tilliden til kirken på den baggrund. Selvom der er tiltag på vej lokalt, oplever jeg stadig, kirken halter bagefter," siger Søren Marcussen og fortsætter:

"Potentielt set kunne den yde en massiv støtte og hjælp, men mange steder sker der for lidt. Kirken bør slippe berøringsangsten og i stedet sige: Hvad kan vi gøre for at hjælpe? For eksempel viser forskning, at det er de første år af ægteskabet og ved familieforøgelse, at der skal sættes ind med forebyggelse af skilsmisser. Og der har kirken jo en oplagt mulighed i forbindelse med dåbsamtalerne."

KORT NYT

Alsidig præst lejer biler ud

JERSIE Den nye præst i Jersie og Kirke Skensved er ansat i en stilling på 50 procent af en fuldtidsstilling som præst, og resten af arbejdstiden lejer han biler ud, skriver Sjællandske Medier. Den nye præst, Peter Reumert, bor i Gentofte og har haft mange forskellige erhverv, siden han blev student. Således har han arbejdet som både dyrlæge-assistent, sømand, biludlejer og nu også præst. Reumert blev teologisk kandidat i 2007.

Formidlingscenter flyttes

ROSKILDE Det underjordiske formidlingscenter, som Roskilde Domkirke har planlagt, bliver med stor sandsynlighed flyttet. Det skriver Dagbladet Roskilde. I tre år har domkirken arbejdet ud fra tanken om, at formidlingscentret skulle placeres under Domkirkepladsen, men menighedsrådet ønsker nu at etablere centret under Fondens Bro, som forbinder Stændertorvet med Domkirkepladsen. Den plan er også kommunen indstillet på at arbejde videre med. Formidlingscentret under jorden har været i støbeskeen i tre år, men ideen om flytningen er affødt af kommunens planer om en ombygning af Stændertorvet, så det hele skal samtænke de to projekter. Ombygningen af Stændertorvet vil dog begynde først, eftersom det kommunale projekt allerede er på budgettet for 2013.

Sjælesorg på Lolland

NYKØBING FALSTER Biskop Steen Skovsgaard har indgået en aftale om sjælesorg for præster, som ikke ønsker at benytte en nabopræst eller en overordnet i Lolland-Falsters Stift. Det er tidligere præst i stiftet Dan Månsson, der også er videreuddannet i sjælesorg, der står til rådighed for samtaler, skriver Præsteforeningens Blad.

ESBJERG Urnen med de jordiske rester af Kurt Pedersen vender nu tilbage til Gravlunden, hvorfra den afdøde esbjergenser uretmæssigt blev flyttet. Sønnerne fandt deres fars grav tom på fars dag i år og har nu vundet kampen om at få ham hjem til Esbjerg. Menighedsrådet i Hemmet, hvortil urnen var flyttet, har holdt møde om sagen. Menighedsrådet har nu bedt den lokale graver om at koordinere urnens returnering til Gravlunden med kirkegårdsmyndighederne i Esbjerg: "Der er jo sket en fejl, længere er den ikke," siger formanden for Hemmet Menighedsråd, Aage Hviid Ottosen, til Jydske Vestkysten.

Studenterkredsen fejrer jubilæum

AARHUS Studenterkredsen i Aarhus kan fejre 70-års-jubilæum den 9. november i år. Tre af de afgåede formænd holder foredrag i dagens anledning: Biskop Kjeld Holm, professor, dr.theol. Viggo Mortensen og lektor Hans Hauge. Det skriver Dansk Kirketidende.

URNEN ER VENDT TILBAGE IGEN Urnen med de jordiske rester af Kurt Pedersen vender nu tilbage til Gravlunden, hvorfra den afdøde esbjergenser uretmæssigt blev flyttet. Sønnerne fandt deres fars grav tom på fars dag i år og har nu vundet kampen om at få ham hjem til Esbjerg. Menighedsrådet i Hemmet, hvortil urnen var flyttet, har holdt møde om sagen. Menighedsrådet har nu bedt den lokale graver om at koordinere urnens returnering til Gravlunden med kirkegårdsmyndighederne i Esbjerg: "Der er jo sket en fejl, længere er den ikke," siger formanden for Hemmet Menighedsråd, Aage Hviid Ottosen, til Jydske Vestkysten.

Urne er vendt tilbage igen

ESBJERG Urnen med de jordiske rester af Kurt Pedersen vender nu tilbage til Gravlunden, hvorfra den afdøde esbjergenser uretmæssigt blev flyttet. Sønnerne fandt deres fars grav tom på fars dag i år og har nu vundet kampen om at få ham hjem til Esbjerg. Menighedsrådet i Hemmet, hvortil urnen var flyttet, har holdt møde om sagen. Menighedsrådet har nu bedt den lokale graver om at koordinere urnens returnering til Gravlunden med kirkegårdsmyndighederne i Esbjerg: "Der er jo sket en fejl, længere er den ikke," siger formanden for Hemmet Menighedsråd, Aage Hviid Ottosen, til Jydske Vestkysten.

Tyskland støtter katolikker

KØBENHAVN Den katolske kirke i Danmark har fået økonomisk forstærkning fra de tyske katolikkers Bonifatiuswerk til at søsætte fem projekter af missional og evangeliserende karakter i Troens år. Projekterne vil dels støtte menighederne i deres markering af året, dels styrke bispedømmets bestræbelser på at nå ud til søgende og ikke-kirkevante mennesker. Troens år er løftestang til at nå disse mål. Begyndelsen af Troens år er på én gang 20-års-dagen for åbningen af Andet Vatikanconcil og 20-års-dagen for udgivelsen af den katolske kirkes katekismus. Det skriver Katolsk Orientering.

Hun ser også effektiviseringerne som et skridt på vej til at løse et "kæmpe ledelsesproblem" i folkekirken. "Mange ansatte gør selvfølgelig et stort og godt stykke arbejde, men når der er problemer med folk, eller hvis der er tale om ren og skær slendrian, er der ikke altid et fagligt grundlag eller villighed til at vurdere indsatsen blandt de ansatte," siger hun og er på den baggrund meget positiv over for rationaliseringer i sognenes arbejdsfællesskaber, som hun mener kan skabe et bedre arbejdsmiljø for de ansatte og give en økonomisk gevinst for sognene.

Tværreligøse rum er i vækst

Det neutrale rum, som er et helle for alle uanset religion, dominerer væksten i nye religiøse rum. Ekspert anslår, at der i Storbritannien er bygget over 1500 inden for de seneste årtier

BJARNE NØRUM
SKRIVER FRA STORBRIANNIEN
norum@k.dk

"Kirken den er et gammelt hus."

Sådan lyder det i en af Grundtvigs salmer.

Men når det gælder nye religiøse huse, så er det ikke længere kirker, der fører an. I stedet er det det tværreligøse rum, som har taget teten, hvilket ses tydeligt i Storbritannien.

For professor Linda Woodhead fra Lancaster University, der har stået i spidsen for forskningsprojektet "Religion og samfund" var tallet så overraskende, at hun startede med at spørge, hvor mange der er etableret i de seneste årtier.

Et spagt gæt på lufthavne og sygehuse bliver mødt med et overbærende smil

"Over 1500. Det er virkelig fascinerende. De er på servicestationer ved motorveje, de er i shoppingcentre, skoler, hospitalet og lufthavne. De er vor tids religiøse rum," fastslår Linda Woodhead, som også ser de mange tværreligøse rum, som noget, der nærmest er etableret i trods.

"De er på en måde en fiasko. Det er næsten altid grimme bygninger og rum, hvor faldstammen fra toiletet måske løber ned i et hjørne, og hvor der er videoovervågning. Og de har stearinlys uden væge af sikkerhedssyn. De er uden sjæl, modsat smukke kirker eller andre religiøse bygninger, som skal løfte ens humør. Men de viser, at vi er i en omskiftelig tid, hvor vi ikke ved, hvad vi gør med religion og åndelighed. Men vi forsøger at gøre noget nyt," fortæller hun.

Men de kedelige rum og bygninger, som bliver stillet til rådighed af pligt, hører fortiden til, vurderer Helen Sanderson, der leder indretningsvirksomheden Quiet Room Designs.

"Da jeg startede for syv år siden, var tendensen at virksomheder hverken ville finansiere eller stille lokaler til rådighed. Ønsket om tværreligøse rum blev mere set som en ulejlighed eller en irritation, som de var nødt til at forholde sig til," fortæller Helen Sanderson, der blandt andet kender til eksempler, hvor

muslimske ansatte måtte bede fredagsbøn på bagtrappen, fordi der ikke var andre steder.

Ledelsen i et stort revisionsfirma erkendte derfor, at det ikke var et fænomen, der ville forsvinde, og så ville de have noget, der var en mere passende ramme. "Nu er tendensen, at virksomheder ikke længere ser den slags rum som unødvendigt spild af plads, men som et bevis på, at ledelsen også sætter pris på åndelighed på arbejdspladsen," fremhæver

Helen Sanderson.

Det kræver som regel, at alle tydelige religiøse symboler bliver fjernet. Men det betyder ikke, at der ikke kan være udsmykning, og Helen Sanderson ser et skifte væk fra rum, som var helt sterile og neutrale af frygt for at forværre nogle.

Et af hendes seneste projekter har været at omforme et tidligere kapel for organisationen Marie Curie, der tilbyder pleje til kræftpatienter. "Nogle var oprørte over, at kapellet blev ændret. Men

fordi rummet ikke blev brugt særligt meget, så ville de ændre det til noget, som kunne bruges af alle trosretninger og dem uden tro. Ønsket var et neutralt rum, som havde en wow-effekt," fremhæver Helen Sanderson, der peger på, at det også er en tilsvarende følelse, mange har, når de går ind i en smuk kirke.

Er der mange muslimske brugere af et tværreligøst rum, så stiller det andre krav, uden at der er tydelige muslimske symboler. "Så skal det være et mere

åbent rum, fordi de særligt ved fredagsbønnen gerne vil bede i lange rækker. Der skal også være noget, som viser retningen mod Mekka. Det kan være en diskret linje i gulvet," forklarer Helen Sanderson.

Linda Woodhead fremhæver, at forskningen viser, at de nye steder bliver brugt, men på meget forskellige måder.

"I lufthavne bliver de brugt rigtig meget, og folk, der rejser, beder rigtig meget. De bliver brugt af individuelle el-

der rum, fordi de særligt ved fredagsbønnen gerne vil bede i lange rækker. Der skal også være noget, som viser retningen mod Mekka. Det kan være en diskret linje i gulvet," forklarer Helen Sanderson.

Linda Woodhead fremhæver, at forskningen viser, at de nye steder bliver brugt, men på meget forskellige måder.

"I lufthavne bliver de brugt rigtig meget, og folk, der rejser, beder rigtig meget. De bliver brugt af individuelle el-

Sogne samarbejder og sparer

Stillinger på tværs af sognegrænser er gode for økonomien og kvaliteten af arbejdet rundt omkring i landets kirker. Effektiviseringer kan også hjælpe til at gøre op med et "kæmpe ledelsesproblem" i folkekirken, siger ekspert

AF ANNE KATRINE
GOTTFRED JENSEN
kirke@k.dk

Takket være det igangværende menighedsrådsvalg er det sæson for fokus på menighedsrådenes arbejde. Det overvejes mange steder, hvordan man kan effektivisere driften ved for eksempel at lade en kirkegårdsmedarbejder i et sogn passe gravsteder på kirkegårde i flere sogne.

Hos Landsforeningen af Menighedsråd har man mærket tendensen i de seneste valgperioder, fortæller formand Inge Lise Pedersen. "I folkekirken er der en struktur med meget små en-

heder, og når arbejdet samtidig er meget specialiseret, er der ikke altid arbejde til en fuldtidsstilling. Det kan betyde, at en ansat ikke bliver lang tid i sin stilling, og den manglende stabilitet kan give en dårligere kvalitet i arbejdet. Hvis man ikke har timer nok til en hel stilling, hænder det derfor, at sognene runder op for at gøre arbejdet mere attraktivt. Det koster penge. Vi opfordrer til samarbejde mellem sognene, fordi der også er et økonomisk hensyn at tage," siger Inge Lise Pedersen.

Kolding Provsti tog allerede for nogle år siden initiativ til mere samarbejde sognene

imellem. I løbet af de seneste syv år er det kun intensiveret, siger provst Frank Kærgaard.

"Det er klart, at den grundlæggende enhed er sognet, men der er nogle opgaver, hvor sognet ikke er stort nok, og hvor et samarbejde derfor vil være helt naturligt. Det begyndte med et fælles skolekirke-samarbejde og er vokset siden," siger han.

Flere kirker i provstiet deler en graver, ligesom der er en fælles ungdomspræst, og ud af de 30 sogne i Kolding Provsti får 16 ført deres regnskab i provstikontoret.

Frank Kærgaard karakteriserer dog ikke initiativerne i sit provsti som nedskæringer.

"Det handler for os ikke så meget om besparelser, men om, hvordan vi bedst får løst opgaverne," siger han og peger på, at samarbejdet tiltrækker folk.

"Det er ikke som hidtil, hvor præsten og graveren gik som ensomme ulve og vogtede sognegrænsen. Nu ses det som en styrke, at den enkelte kan få lov til at lave det, vedkommende er bedst til, og samtidig få inspiration fra andre," siger Frank Kærgaard.

Rådgivningschef i Landsforeningen af Menighedsråd Elisabeth Jensen, forklarer, at der er flere måder at strukturere samarbejdet på. Det kan

handle om konkrete opgaver, eller at menighedsråd helt bliver lagt sammen, for eksempel hvis det er svært at finde kandidater, eller hvis opgaver skal deles.

Besparelsen sker ofte blandt kirkegårdens personale, musikere, på kirkekontoret og blandt sognemedhjælperne.

Foreningen har dog ikke et samlet overblik over, hvor udbredt den fælles drift er. Men de får flere forespørgsler om, hvordan et sogn i forhold til overenskomster skal håndtere, at medarbejder skal arbejde i forskellige sogne. Og et menighedsrådsvalg er ifølge Elisabeth Jensen altid et

tidspunkt, hvor flere menighedsråd lægges sammen. For 2004 var der blot 25 fælles menighedsråd. Aktuelt er der 370.

"Økonomisk kan sognene blive nødt til at arbejde sammen om bestemte opgaver, men selvom nogle sogne frygter et lillebror-storebror-syndrom, viser vores erfaringer, at det ikke nødvendigvis behøver være sådan. Vi ser en tendens og lyst til samarbejde blandt menighedsrådene," siger Elisabeth Jensen.

Camilla Sløk er lektor på Copenhagen Business School og beskæftiger sig blandt andet med ledelse af frivillige og religiøse organisationer.